

THE TRANSFRONTIER COOPERATION ON SECURITY IN OF THE VISEGRÁD

WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWO GRUPY WYSZEHRADZKIEJ

dr Andrzej Wawrzusiszyn

Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie

Adres e-mail: ulaiandrzejw@wp.pl

ABSTRACT

Until the half of the 80's of XX century the world has found itself in the danger of the world war which could end in destroying life on the earth. As the result of changes in the Soviet Union politic towards the west countries the improvement of those relations occurred. That new approach enabled democratic changes in the east European countries. The new era in relations between east and west Europe countries was called Visegrád Group and started functioning in the beginning of the 90's. During the meeting of the Presidents of Poland, Czechoslovakia and the prime minister of Hungary on the 15th of February 1991 it was decided to establish new regional union called Visegrád Group or Visegrád Four because from 1993 it embraced of four countries: Poland, Hungary, Czech Republic and Slovakia.

Among the countries a new model of cooperation occurred. This is a common social phenomenon related to active involvement of many people in conducting tasks and activities aiming to achieving common goals.

Transboundary cooperation has a significant importance in creating European cooperation with all important factors in the scope of national and international security system.

The author presents the development and actual scope of transfrontier cooperation in the field of security of border services of Visegrád Group.

KEYWORDS: *international agreement, Border Guard, national border, officer, V4*

WPROWADZENIE

Troska państw i zbiorowych uczestników życia międzynarodowego o zapewnienie własnego bezpieczeństwa jest potrzebą o charakterze egzystencjalnym. Bez jej zaspokojenia nie jest możliwe realizowanie wszystkich innych celów i aspiracji zarówno państw, narodów, jak i jednostek. W okresie zimnowojennego podziału Europy i świata bezpieczeństwo międzynarodowe było bardzo zmilitaryzowane i w zasadzie zależne od stanu stosunków między dwoma supermocarstwami: Związkiem Radzieckim a Stanami Zjednoczonymi Ameryki. Do połowy lat 80. XX wieku świat znajdował się w cieniu zagrożenia wielką wojną, która mogła zakończyć się zniszczeniem życia na Ziemi. W wyniku zmiany polityki ZSRR, w stosunkach Wschód-Zachód nastąpiło odprężenie, które ułatwiło dojrzewające przemiany demokratyczne w krajach bloku wschodniego. Załamanie się ówczesnego ładu międzynarodowego stworzyło nowe wielkie szanse dla wielu narodów, ale zarazem nowe wyzwania dla polityki państw i instytucji międzynarodowych oraz dla bezpieczeństwa międzynarodowego¹.

Także w środowiskach dysydenckich w Polsce, Czechosłowacji i na Węgrzech pojawiły się koncepcje nawiązujące do potrzeby koordynowania współpracy krajów Europy Środkowej. Po Jesieni Ludów kraje te znalazły się w politycznej pustce, którą chciały jakoś wypełnić. Prozachodni kierunek nowych elit przejmujących władzę, doprowadził do zawierania umów politycznych o przyjaźni, współpracy i dobrym sąsiedztwie z państwami zachodnimi. Kraje nasze łączyło również dążenie do integracji z politycznymi, gospodarczymi i wojskowymi strukturami świata zachodniego, a także zbliżony poziom rozwoju cywilizacyjnego.

Narodziny współpracy zwanej wyszehradzką przypadają na początek lat 90. Podczas spotkania prezydentów Polski i Czechosłowacji oraz premiera Węgier 15 lutego 1991 roku przyjęto konkretny kształt deklaracji, nazwanej od miejsca spotkania Deklaracją Wyszehradzką. Zdefiniowane zostały główne cele współpracy, wśród których nadrzędnym była integracja ze strukturami euroatlantyckimi. Wówczas to stwierdzono, że zbieżność celów w polityce zagranicznej, podobieństwo doświadczeń historycznych oraz bliskość geograficzna predestynują do powołania nowego związku regionalnego, zwanego Grupą Wyszehradzką lub Czwórką Wyszehradzką – bowiem od 1993 r. tworzą ją cztery państwa: Polska, Węgry, Czechy i Słowacja².

¹ Zięba, 2008, s. 11

² <http://www.msz.gov.pl/GrupaWyszehradzka,1728.html>, [20.06.2011]

Między państwami wykreował się nowy model współpracy międzynarodowej. Jest to powszechne zjawisko społeczne oznaczające czynne zaangażowanie wielu ludzi w realizację zadań ukierunkowanych na osiągnięcie wspólnych celów³. Związana jest zawsze z dobrowolnym ograniczeniem suwerenności działania każdego z partnerów. Wymaga bowiem podporządkowania się wspólnie przyjętym regułom i postępowania zgodnie z wolą wykreowanego koordynatora działań⁴. Obserwując otaczającą nas rzeczywistość, z łatwością dostrzeżemy, że wszystko, co składa się na poziom życia danego społeczeństwa, jest efektem bardziej lub mniej świadomej współpracy.

Szczególnego znaczenia nabrała współpraca transgraniczna, posiadająca w Europie szeroką geografę, wpisywała się bowiem stopniowo w jej budowę, o wiele częściej w sferze faktów niż ustaw, lecz w sposób nieodwracalny. Istnieje w granicach bardzo odmiennych struktur, systemów prawnych i terytoriów. Stanowi jeden z najistotniejszych elementów procesu budowy europejskiej wraz z całym zespołem parametrów, w zakresie międzynarodowego prawa publicznego, w zakresie jednoczenia Europy, w zakresie subsydiarności i partnerstwa, w zakresie regionalizacji i decentralizacji, a także szeroko pojętego bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego.

Pod pojęciem współpraca transgraniczna rozumie się „każde wspólne podjęte działanie mające na celu umocnienie i dalszy rozwój sąsiedzkich kontaktów między wspólnotami i władzami terytorialnymi dwóch lub większej liczby umawiających się stron, jak również zawarcie porozumień i przyjęcie uzgodnień koniecznych do realizacji takich zamierzeń”⁵. Podobne rozumienie tego terminu proponuje się w Europejskiej Karcie Regionów Granicznych i Transgranicznych; określa się tu współpracę zarówno sąsiedzką – przylegających do siebie regionów granicznych, jak i zagraniczną – władz szczebla regionalnego i lokalnego, organizacji lub instytucji reprezentujących obszary graniczne. Podkreśla się, że współpraca transgraniczna odnosi się nie tylko do działań władz lokalnych czy regionalnych, lecz także do wspólnych inicjatyw przedsiębiorstw, organizacji i mieszkańców⁶.

3 Uniwersalny Słownik Języka Polskiego, 2003, s. 256

4 Prońko, 2007, s. 31

5 Europejska konwencja ramowa o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi, dokument Rady Europy podpisany 21 maja 1980 r. w Madrycie, [Dz. U. 1993, nr 61, poz. 287]

6 Europejska Karta Regionów Granicznych i Transgranicznych wydana w 1981 r. przez Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych – Polska przyjęła de-

Współpraca transgraniczna jest szczególnym przypadkiem współpracy międzynarodowej, której charakterystycznymi cechami są sąsiedzkość kontaktów oraz lokalny lub regionalny poziom współdziałania. Nie jest ona polityką zagraniczną państwa i nie zagraża jego integralności terytorialnej. Umowy międzynarodowe o współpracy dwustronnej nie mają na celu realizowania współpracy między organami państwowymi. Ich rolą jest wskazanie, w jakich warunkach samorządy sąsiadujących państw mogą nawiązać współpracę i jakie są tego konsekwencje w prawie wewnętrznym. Współpraca transgraniczna nie jest też środkiem, za pomocą którego samorządy terytorialne mogą zdobyć kompetencje, których nie mają na mocy prawa krajowego. Nie ma ona też na celu stworzenia nowej formy władz lokalnych o charakterze ponadnarodowym. Władze lokalne mogą zawierać umowy wyłącznie w ramach swoich kompetencji. Poszanowane muszą być demokratyczne procedury w zbiorowości lokalnej. Współpraca musi być nawiązana z poszanowaniem prawa krajowego oraz zobowiązań międzynarodowych państwa⁷.

Głównym celem współpracy transgranicznej jest pokonanie barier granic narodowych i przygotowanie wspólnych działań dotyczących polityki społecznej i ekologicznej, infrastruktury, kultury, nauki i oświaty, ochrony środowiska, jak również i bezpieczeństwa społeczności po obu stronach granicy. Celowość realizacji takiej współpracy nie wywołuje wątpliwości, żyjemy bowiem w epoce, kiedy globalne problemy ekologiczne, migracji narodów, terroryzmu, idei, kapitału, szeroko rozwinięty handel, media o zasięgu ogólnosiwiatowym pozbawiają sensu wszelkie próby hermetyzacji państwowej. Trafnie opisał to Krzysztof Skubiszewski: „między sąsiadami – zwłaszcza takimi, których historia była burzliwa, zmienna i okresami tragiczna – współdziałanie w rejonach przygranicznych staje się środkiem budowy zaufania i narzędziem pojednania w skali nie tylko międzypaństwowej, lecz – co ważniejsze – także lokalnej i przede wszystkim w stosunkach między ludźmi”⁸.

Rzeczpospolita Polska prowadzi współpracę transgraniczną w oparciu o zasady Europejskiej konwencji ramowej o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi z 21 maja 1980 roku tzw. Konwencja Madrycka Rady Europy. Podpisany w Madrycie dokument stał się fundamentem, dzięki któremu może być realizowana idea Europy regionów. Stworzył podstawy do rozpoczęcia procesu integracji, budowania

---

klarację w 1995 r., <http://www.cie.gov.pl>, [26.06.2011]

⁷ Żelazo, <http://www.pism.pl>, nr 24 (212), [15.05.2011]

⁸ Wojciechowski, 2000, s. 207

jedności europejskiej, a także do rozwoju bezpośrednich kontaktów międzyregionalnych i międzyludzkich.

Drugą podstawą dla współpracy transgranicznej są postanowienia umów bilateralnych zawartych z rządami wszystkich państw sąsiednich w latach 1991-1995. W oparciu o powyższe umowy i porozumienia powołane zostały komisje i rady międzyrządowe z władzami wszystkich państw sąsiednich, których zadaniem jest koordynacja działań na rzecz rozwoju współpracy transgranicznej. Współpraca transgraniczna prowadzona jest także w zinstytucjonalizowanej postaci w ramach tzw. euroregionów, tworzonych przez przygraniczne władze lokalne i regionalne na bazie umownej z analogicznymi partnerami z zagranicy. Współpraca w tej formie rozwijana jest ze wszystkimi naszymi sąsiadami.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, iż „nadrzędnym celem strategicznym Rzeczypospolitej Polskiej jest zapewnienie korzystnych i bezpiecznych warunków realizacji interesów narodowych poprzez eliminację zewnętrznych i wewnętrznych zagrożeń, redukcję ryzyka oraz odpowiednie oszacowanie podejmowanych wyznań i umiejętne wykorzystanie pojawiających się szans”⁹.

Wejście Polski do strefy Schengen w grudniu 2007 roku wiązało się z dalszym rozwojem współpracy ze służbami granicznym państw Grupy Wyszehradzkiej w między innymi takich aspektach, jak: intensyfikacja wymiany informacji, funkcjonowanie Aparatu Głównego Pełnomocnika i Pełnomocników Granicznych, wspólne analizy sytuacji i współpraca dochodzeniowo-śledcza, wspólne patrolowanie obszarów granicznych. Bliiska współpraca służb granicznych to jeden z podstawowych, obok wykorzystania Systemu Informacyjnego Schengen, środków rekompensujących zniesienie kontroli granicznych.

1. CENTRA WSPÓŁPRACY PRZYGRANICZNEJ ORAZ PUNKTY KONTAKTOWE

Podstawą dla rozwoju nowoczesnych form współpracy ze stroną czecką stała się Umową między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Czeską o współpracy w zwalczaniu przestępczości, ochronie porządku publicznego oraz o współpracy na terenach przygranicznych¹⁰. W oparciu o tę umo-

---

⁹ Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, 2007, s. 5
¹⁰ Umowa między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Czeską o współpracy w zwalczaniu przestępczości, ochronie porządku publicznego oraz o współpracy na terenach przygranicznych, podpisanej w Warszawie dnia 21 czerwca 2006 r.,

wę 2 lutego 2009 roku podpisano Porozumienie między Rządem Rzeczypospolitej a Rządem Republiki Czeskiej o utworzeniu i zasadach działania wspólnych placówek w Chotebuz i Kudowa Słone.

Ze stroną słowacką wprowadzenie nowych form współpracy odbywało się w oparciu o umowę między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Słowacką o współpracy w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej oraz innych rodzajów przestępczości¹¹. Powołane w 2005 roku wspólne punkty kontaktowe zostały w 2009 roku przeobrażone w dwa Centra Współpracy Policyjnej i Celnej w Barwinku i Trstenie na mocy Porozumienia Wykonawczego między Ministrem Finansów Rzeczypospolitej Polskiej, Komentantem Głównym Straży Granicznej Rzeczypospolitej Polskiej, Komentantem Głównym Policji Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Republiki Słowackiej i Ministerstwem Finansów Republiki Słowackiej o utworzeniu i zasadach działania Centrów współpracy policyjnej i celnej podpisanego 31 lipca 2009 roku. Centra te mają podobne zadania jak placówki na granicy polsko-czeskiej.

Poprzez powyższe placówki realizowana jest całodobowa wymiana informacji istotnych dla bezpieczeństwa terenów przygranicznych (współpracują w nich służby graniczne, policyjne i celne). Placówki te służą nie tylko wymianie informacji, ale także biorą udział w koordynacji działań służb obu stron na terenach przygranicznych, w tym w ramach wspólnych patroli, pościgów i obserwacji transgranicznych. W wyniku współpracy przygranicznej w 2010 roku w polskich centrach współpracy i punktach kontaktowych na granicy wewnętrznej UE/Schengen dokonywano wymiany informacji dotyczącej między innymi kradzieży pojazdów, dokumentów, fałszerstw dokumentów, nielegalnego przekroczenia granicy, a także tożsamości osób bez dokumentów lub poszukiwanych przez wymiar sprawiedliwości. Ogólna ilość uzyskanych informacji na rzecz strony polskiej przez powyższe punkty w 2010 roku wynosiła 15,5 tys., natomiast na rzecz strony państw sąsiednich (członków Unii Europejskiej) przekazano 22 tys. informacji¹².

[Dz. U. z dnia 26 września 2007 r.]

11 Umowa między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Słowacką o współpracy w zwalczaniu przestępczości oraz o współdziałaniu na terenach przygranicznych, podpisana w Warszawie dnia 23 marca 2004 r., [Dz. U. 2007 nr 85 poz. 568]

12 Sprawozdanie z działalności Straży Granicznej w 2010 r., portal intranetowy Straży Granicznej, www.bas.pl, [15.05.2011]

2. WSPÓŁPRACA DOCHODZENIOWO-ŚLEDZCA

Rozwojowi współpracy i współdziałania pionów dochodzeniowo-śledczych służb granicznych służy podpisane w dniu 18 czerwca 2008 roku Porozumienia między Komendantem Głównym Straży Granicznej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Republiki Słowackiej reprezentowanym przez Dyrektora Urzędu Policji Granicznej i ds. Cudzoziemców MSW Republiki Słowackiej dotyczące współpracy operacyjnej. Współpraca w tym zakresie prowadzona była również w relacjach polsko-czesko-austriackich (między innymi seria roboczych spotkań w 2008 roku). Komórki dochodzeniowo-śledcze wymieniają informacje dotyczące przypadków zorganizowanych form nielegalnej migracji. W 2009 roku przeprowadzono trójstronne polsko-czesko-niemieckie konsultacje dotyczące grup zorganizowanej przestępczości migracyjnej pozostających we wspólnym zainteresowaniu. Podobna współpraca prowadzona była w relacjach polsko-czesko-austriackich. Wzmocnienie współpracy z instytucjami właściwymi do zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi z krajów pochodzenia, tranzytowych i krajów docelowych – z polskiego punktu widzenia – w celu wymiany doświadczeń, najlepszych praktyk i informacji na temat zmian zachodzących w zjawisku stało się również nowym zadaniem ujętym w „Krajowym Planie Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2009-2010”, który był realizowany także przez Straż Graniczną.

Straż Graniczna w 2009 roku rozwijała zaangażowanie w przeciwdziałanie i zwalczanie handlu ludźmi w wymiarze współpracy międzynarodowej w szczególności w zakresie przekazywania doświadczeń i organizacji szkoleń na rzecz państw Grupy Wyszehradzkiej.

Innym przykładem jest uruchomiony w styczniu 2007 roku system wymiany informacji statystycznych dotyczący nielegalnej migracji tzw. VGS II (*Visegrad Group Statistics*). Statystyki zbierano i wymieniano co miesiąc według jednolitego wzoru i według wspólnych definicji uzgodnionych w 2006 roku na spotkaniu roboczym w Zakopanem. Na spotkaniu ekspertów, w Szklarskiej Porębie w 2008 roku, ustalono przekształcenie VGS II w grupę analityczną. Współpraca miała odbywać się poprzez doraźną elektroniczną wymianę informacji, wsparcie merytoryczne oraz przekazywanie niezbędnych informacji na zapytania stron. Planowano również spotkania ewaluacyjne i dyskusje nad ustaloną wcześniej problematyką. Aktualnie współpraca, po rezygnacji z wymiany danych statystycznych, praktycznie nie funkcjonuje. Dalszy rozwój współpracy zależy jest od

stopnia zaangażowania jego uczestników oraz możliwości opracowania nowej, użytecznej formy działania.

Powyższy system wymiany informacji to jeden z efektów bliskiej współpracy służb granicznych Grupy Wyszehradzkiej w latach 2003-2008, również w wymiarze współdziałania z Ukrainą. Służby graniczne Polski, Słowacji, Węgier i Ukrainy prowadziły w latach 2005-2007 szereg wspólnych przedsięwzięć w ramach rocznych harmonogramów działań. Realizowano wspólne operacje na odcinkach granic z Ukrainą, spotkania ekspertów dotyczące między innymi wykonywania umów o readmisji, kwestii dochodzeniowo-śledczych, funkcjonowania punktów kontaktowych, fałszerstw dokumentów, organizacji działań wewnątrz kraju. Współpraca ta uzyskała wsparcie finansowe Unii Europejskiej i przyczyniła się do promocji standardów europejskich w zakresie kontroli granic na Ukrainie.

3. FUNKCJONOWANIE APARATU GŁÓWNEGO PEŁNOMOCNIKA I PEŁNOMOCNIKÓW GRANICZNYCH

Na podstawie umów międzynarodowych określających stosunki prawne na granicach państwowych pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a krajami sąsiednimi, mianowane są właściwe organa wchodzące w strukturę aparatu Głównego Pełnomocnika Granicznego oraz Pełnomocnika Granicznego Rzeczpospolitej Polskiej. Funkcję Głównego Pełnomocnika Granicznego Rzeczpospolitej Polskiej sprawuje Komendant Główny Straży Granicznej¹³. Regularne spotkania tej formy współpracy służą ocenie i planowaniu współpracy międzynarodowej.

Przykładem współpracy jest Konferencja Głównych Pełnomocników Granicznych Rzeczpospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej oraz XVII Konferencja Głównych Pełnomocników Granicznych Rzeczpospolitej Polskiej i Republiki Słowackiej, która odbyła się w dniach 7-8 października 2010 roku, w miejscowości Belá pri Žilinie, w ramach trójstronnego spotkania szefów służb granicznych Polski, Czech i Słowacji. Podczas spotkania oceniono działalność i wyniki współpracy pełnomocników granicznych, sytuację na wspólnych odcinkach granicy państwowej w kontekście zagrożeń i przeciwdziałania nielegalnej migracji oraz omówiono perspektywy dalszej współpracy. Główny Pełnomocnik Graniczny Republiki Czeskiej przekazał informację o planowanym znacznym zmniejszeniu liczby etatów w Policji ds. Cudzoziemców, co może spowodować trudności w realizacji

¹³ Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, [Dz. U. z 2005 r. z późn. zm.]

zadań oraz utrudnienia we współpracy z partnerami. Główny Pełnomocnik Graniczny Republiki Polskiej poinformował stronę czeską i słowacką o planowanym przywróceniu kontroli granicznej podczas EURO 2012 oraz poprosił o współpracę i pomoc (między innymi poprzez przekazywanie istotnych informacji o przemieszczaniu się grup kibiców przez terytorium obu krajów). Przedstawiciele Republiki Czeskiej i Republiki Słowackiej zadeklarowali gotowość do współpracy oraz przekazali doświadczenia uzyskane podczas przywracania kontroli granicznej przez Austrię i Niemcy. Ponadto rekomendowali podpisanie memorandumów z państwami sąsiednimi (na szczeblu ministerialnym), w których określone zostaną oczekiwania strony polskiej i deklaracje strony sąsiedniej.

W związku z zagrożeniem nielegalną migracją z Wietnamu i Somalii wymieniono doświadczenia w zakresie postępowania z cudzoziemcami i uzgodniono wymianę informacji w rejonie trójstyku granic Republiki Polskiej, Republiki Słowackiej i Ukrainy na szczeblu Bieszczadzkiego Oddziału SG i regionalnej Dyrekcji Policji Granicznej i ds. Cudzoziemców Republiki Słowackiej, odpowiedzialnej za ochronę słowacko-ukraińskiej granicy państwowej. Wysoko oceniono funkcjonowanie centrów współpracy, jednak w związku z małą aktywnością strony słowackiej poproszono ją o rozpowszechnienie wśród służb policyjnych i celnych informacji o centrach współpracy, których działalność jest dobrą praktyką w zakresie wymiany informacji, stosowaną w krajach Unii Europejskiej. Strona polska zaproponowała nawiązanie roboczej współpracy w zakresie szkolenia psów służbowych z wykorzystaniem Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych SG w Lubaniu. Uzgodniono, że strona polska podejmie rozmowy z Agencją Frontex¹⁴ na temat możliwości finansowania tych szkoleń. Konferencje

---

14 Frontex (od fr. *Frontières extérieures*, czyli granice zewnętrzne) – Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Granicach Zewnętrznych Państw Członkowskich Unii Europejskiej (*European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union*), niezależna agencja w ramach Unii Europejskiej powstała 1 maja 2005 roku na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 2007/2004 z 26 października 2004 roku. Zadaniem Frontexu jest udzielanie pomocy w szkoleniu służb granicznych, analiza ryzyka zagrożeń terroryzmem oraz wspomaganie Państw Członkowskich Unii Europejskiej przy wydalaniu nielegalnych imigrantów. Rada Zarządzająca składa się z reprezentantów Państw Członkowskich Unii Europejskiej (po 1 osobie z każdego kraju, a każdy z członków Rady musi mieć wyznaczonego zastępcę w razie swojej nieobecności), Islandii, Norwegii (oba kraje nie będąc w UE są członkami Układu z Schengen o zniesieniu granic wewnętrznych) oraz dwóch reprezentantów Komisji Europejskiej. Jej siedziba znajduje się w Warszawie, w wieżowcu Rondo 1. Obecnie Agencja liczy 227 pracowników. Wszystkie osoby zatrudnione są i wybierane w drodze konkursów,

zakończono podpisaniem protokołów.

W ramach Aparatu Pełnomocnika Granicznego na polsko-słowackim odcinku granicy przeprowadzono 17 spotkań granicznych¹⁵, w tym:

- 2 spotkania Pełnomocników Granicznych,
- 15 spotkań Pomocników Pełnomocników Granicznych.

Tematy spotkań dotyczyły między innymi:

- oceny zagrożeń na polsko-słowackiej granicy państwowej,
- podsumowania kontroli administrowania polsko-słowackiej granicy państwowej,
- uzgodnienia działań dotyczących realizacji wspólnych patroli oraz funkcjonowania Centrów Współpracy Policyjnej i Celnej Chyżne-Trstená i Barwinek-Vyšný Komarník,
- uzgodnienia zabezpieczenia głównych szlaków komunikacyjnych przecinających granicę państwową w rejonie służbowej odpowiedzialności.

Na polsko-czeskim odcinku granicy przeprowadzono łącznie 52¹⁶ spotkania graniczne, w tym:

- 8 spotkań Pełnomocników Granicznych,
- 44 spotkania Pomocników Pełnomocników Granicznych,

których tematem było między innymi:

- wzajemne poinformowanie o zmianach związanych z reorganizacją Śląskiego i Sudeckiego Oddziałów SG oraz Policji do Spraw Cudzoziemców Republiki Czeskiej,
- przygotowanie Śląskiego Oddziału SG do działań związanych z przewodnictwem Rzeczypospolitej Polskiej w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 roku,
- planowanego tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej podczas Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012.

---

podobnie jak inni pracownicy komisji unijnych. Budżet agencji wyniósł w 2005 roku 6 mln 157 tys. euro; w 2011 roku wyniósł 86 mln 384 tys. euro, <http://pl.wikipedia.org/wiki>, [26.06.2011 r.]

¹⁵ Sprawozdanie z działalności Straży Granicznej ..., op. cit.

¹⁶ Ibidem

4. SŁOWACKI OFICER ŁĄCZNIKOWY

W 2010 roku współpraca dotyczyła wymiany informacji i przygotowań do wspólnych przedsięwzięć. Stronie słowackiej przekazywane były dwumiesięczne raporty na temat nielegalnej migracji i bezpieczeństwa granicy.

5. WSPÓLNE PATROLE

Istotną formą prowadzonych działań są wspólne patrole na terenach przygranicznych. Formalne podstawy prawne dla tej formy współpracy zostały określone w umowach międzyrządowych i międzynarodowych, podpisanych przez Rzeczpospolitą Polską z sąsiadami, które ogólnie można nazwać umowami o zwalczaniu przestępczości. Regulują one współpracę policyjną z poszczególnymi państwami ościennymi.

W skład wspólnego patrolu wchodzi funkcjonariusze służb granicznych i policyjnych. W trakcie prowadzonych wspólnych patroli wykorzystywany jest sprzęt techniczny i łączności, dostępny dla każdej ze służb, którego dobór i wykorzystanie uzależnione jest od sytuacji i planowanych zadań. W trakcie patrolu mogą zostać wykorzystane pojazdy służbowe, statki powietrzne i pływające, będące w dyspozycji służb. Dopuszczalne jest również użycie przenośnych zestawów termowizyjnych lub innych urządzeń technicznych oraz psów służbowych potrzebnych do wykonywania zadań. Funkcjonariusze mogą posiadać broń służbową i inne środki przymusu bezpośredniego, zgodnie z przepisami Państwa, na terytorium którego realizowany jest wspólny patrol. Realizowane są z funkcjonariuszami służb granicznych i policyjnych Republiki Słowackiej, Republiki Czeskiej oraz Republiki Federalnej Niemiec.

Podstawą prawną wspólnych patroli są następujące dokumenty:

- z Republiką Słowacką podpisane 31 lipca 2009 roku Porozumienie między Komendantem Głównym Policji Rzeczypospolitej Polskiej, Komendantem Głównym Straży Granicznej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych *Republiki Słowackiej* o wspólnych patrolach, na podstawie Umowy między *Rzędem Rzeczypospolitej Polskiej* a *Rzędem Republiki Słowackiej* o współpracy w zwalczaniu przestępczości oraz o współdziałaniu na terenach przygranicznych, sporządzoną w Warszawie, dnia 23 marca 2004 roku. Zawarcie przedmiotowego Porozumienia umożliwiło włączenie do wspólnych patroli funkcjonariuszy Policji. W 2010 roku zrealizowano łącznie 273 wspólne patrole, z czego 136 po stronie pol-

skiej i 137 po stronie słowackiej. W trakcie służb wylegitymowano 1386 osób oraz skontrolowano 907 pojazdów.

- z Republiką Czeską na podstawie Umowy z 21 czerwca 2006 roku między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeską o współpracy w zwalczaniu przestępczości, ochronie porządku publicznego oraz o współpracy na terenach przygranicznych, oraz zgodnie z Porozumieniem z 17 grudnia 2007 roku między Prezydium Policji Republiki Czeskiej a Komendantem Głównym Straży Granicznej Rzeczypospolitej Polskiej, Komendantem Głównym Policji Rzeczypospolitej Polskiej o wspólnych patrolach. W 2010 roku zrealizowano łącznie 360 wspólnych polsko-czeskich patroli, z czego: 170 po stronie polskiej oraz 190 po stronie czeskiej.

W 2010 roku zostało przeprowadzonych łącznie 2368 wspólnych patroli pieszych, w tym 754 po stronie polskiej, 1614 po stronie sąsiedniej¹⁷.

PODSUMOWANIE

Współczesny wymiar współpracy transgranicznej w dziedzinie szeroko pojętego bezpieczeństwa uwidacznia się w zadaniach i działaniach służb granicznych państw Grupy Wyszehradzkiej. Katalog przedsięwzięć wchodzących w zakres ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego nabiera, jak nigdy do tej pory, wymiaru międzynarodowego. Nie jest bowiem możliwe skuteczne prowadzenie takich działań bez realizacji wspólnych przedsięwzięć z państwami sąsiednimi. Rozwój współpracy transgranicznej w różnych formach wpisany jest jako cel i priorytet w obowiązujących strategiach bezpieczeństwa i rozwoju państw. Jakość współpracy transgranicznej między służbami granicznymi państw Grupy Wyszehradzkiej jest odzwierciedleniem aktualnych stosunków politycznych pomiędzy krajami. Oceniając współpracę tych służb, należy uznać ją za zadowalającą.

REFERENCES

1. Zięba R. (2008). Wstęp. Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, Warszawa.
2. Uniwersalny Słownik Języka Polskiego. T. 4. (2003). Warszawa.
3. Prońko J. (2007). Współpraca w obszarze bezpieczeństwa. Współczesne postrzeganie bezpieczeństwa. Bielsko-Biała.

---

¹⁷ Ibidem

4. Europejska konwencja ramowa o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi. [Dz. U. 1993, nr 61, poz. 287].
5. Europejska Karta Regionów Granicznych i Transgranicznych. <http://www.cie.gov.pl>. [26.06.2011].
6. Żelazo A. Współpraca transgraniczna. <http://www.pism.pl>. nr 24 (212). [15.05.2011].
7. Wojciechowski S. (2000). Nacjonalizm w Europie Środkowo-Wschodniej, Wrocław.
8. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. (2007). Warszawa.
9. Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeską o współpracy w zwalczaniu przestępczości, ochronie porządku publicznego oraz o współpracy na terenach przygranicznych. [Dz. U. z dnia 26 września 2007 r.].
10. Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Słowacką o współpracy w zwalczaniu przestępczości oraz o współdziałaniu na terenach przygranicznych. [Dz. U. 2007 nr 85 poz. 568].
11. Sprawozdanie z działalności Straży Granicznej w 2010 r., portal intranetowy Straży Granicznej. www.bas.pl, [15.05.2011].
12. Ustawa z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej.
13. [Dz. U. z 2005 r. z późn. zm.].